

Primeri razdelitve

po novi uredbi o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij

Številni hišni sveti v Ljubljani se v zadnjem času trudijo, da bi prispevali k modernizaciji gospodinjstev in tako razbremenili zaposlene ženske določenih domačih del, ali pa jim nekatere vsaj olajšali. Posebno lepe uspehe so na tem področju dosegli hišni sveti v novih poslopih, ki imajo več sredstev.

V zadnjem času je 14 hišnih svetov kupilo pralne stroje. Nekatere stroje je kupila tudi stanovanjska uprava in jih odstopila hišnim svetom na dolgoročno odplačevanje. Nekateri hišni sveti so kupili pralne stroje s centrifugo za sušenje perila.

Tudi sama industrija se usmerja k proizvodnji takih in podobnih strojev za gospodinjstva. Za sedaj lahko kupite pralne stroje v podjetju »Elektrostandart« v Trbovljah in v tovarni »Himo« v Mariboru. Obe tovarni sta že zelo izpopolnili svoje prve tipe pralnih strojev.

Ta pobuda ljubljanskih hišnih svetov zasluži pohvalo, ker pomeni, čeprav je samo skromen prispevek k olajšanju položaja zaposlene ženske, kot prvi korak vsekakor precej.

NEKAJ PODATKOV O ZDRAVSTVENEM IN SOCIALNEM ZAVAROVANJU

Delež izdatkov socialnega zavarovanja
v nacionalnem dohodku

Leto	Odstotek
1939	4,7
1953	9,4
1954	8,9
1955	8,6
1956	9,4

POTROŠNJA SREDSTEV ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

Leta 1956 smo potrošili za zdravstveno zavarovanje 47,8 (vključno 2,9 milijarde na račun stroškov službe) milijard dinarjev, od tega za zdravstveno zaščito (zdravljenje in zdravila) 33,8 milijarde, a za denarna nadomestila in podpore kakor tudi za funkcionalne izdatke zdravstvene zaštite je odpadlo na ambulantno zdravljenje 8,2 milijarde, na bolniško zdravljenje in zdravljenje v naravnih zdraviliščih 16,4 milijarde, za zdravila in ortopedske aparate ali pripomočke 7,4 milijarde in za potne stroške 1,8 milijarde dinarjev.

IZOSTANKI Z DELA ZARADI ZACASNE NESPOSOBNOSTI ZA DELO

Odstotek izostankov z dela zaradi začasnih nesposobnosti za delo kaže začeni od 1. 1953 določeno težnjo upadanja oziroma stabilizacije na določeni višini:

Dnevni odstotek izostankov	1953	1954	1955	1956
z dela	4,7	4,5	4,0	4,0

Opisali bomo nekaj primerov delitve dohodka po novi uredbi o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij. Prvi primer se nanaša na prvo skupino podjetij (industrija razen rudarstva, industrije gradbenega materiala in mlinske industrije, promet brez cestnega prometa ter zunanja trgovina). Tu je uveden nov instrument posebnega deleža pri zveznem davku na dobiček.

Vzemimo, da je podjetje v l. 1956 ustvarilo 180 milijonov dobička in 60 milijonov plač po tarifnem pravilniku. Skupaj znaša to 240 milijonov, dobiček pa znaša od tega tri četrtine ali 75 odstotkov.

Če bo podjetje letos ustvarilo seštevek plač in dobička v višini 264 milijonov in ne bo povečalo odstotka zaposlenih, bo izvedlo razdelitev takole:

Za dobiček bo zopet izločilo 75 % od ustvarjenih 264 milijonov, kar pomeni 198 milijonov. Za plače po tarifnem pra-

Znesek plač po tarifnem pravilniku	60 milijonov
Število zaposlenih	300
Letna plača enega delavca (s prispevki)	200.000
Mesečna plača (s prispevki)	16.667

Upoštevati je treba, da bo gospodarska organizacija del omenjenih 6 milijonov praviloma izločila v svoje sklade, še vedno pa bo ostalo dovolj sredstev za povišanje plač. Posebno je pomemben prihranek pri delovni sili, ki je lahko pri nekaterih naših podjetjih znatno večji, kakor smo navedli v primeru.

Z uvedbo posebnega deleža pri zveznem davku na dobiček se ne zmanjšajo pravice gospodarskih organizacij na redni delež pri dobičku tako za plače kakor tudi za njene sklade.

V drugo skupino spadajo vse gospodarske organizacije, razen dejavnosti, ki smo jih že navedli. V tej skupini so manjše razlike v razdelitvi med posameznimi vejami dejavnosti, v načelu pa vse te gospodarske organizacije same razdelijo ustvarjeni dohodek na osebne dohodke in na sklade, ne glede na to, kakšna je bila razdelitev v l. 1956 s temi omejitvami:

— obvezno je treba iz ustvarjenega dohodka izločiti v družbene investicijske sklade polovico tistega dela dobička, ki ostane po pokritju osebnih dohodkov delavcev, in to po lanskem razmerju;

— občina ima pravico določiti najmanjši odstotek, ki ga je treba obvezno izločiti v lastne sklade gospodarske organizacije, ta odstotek pa ne more biti višji od odstotka za izločanje dohodka v družbene investicijske sklade;

— od tistega dela, ki ga je določila za plače (osebne dohodke) plača gospodarska organizacija prispevek za proračun.

Gospodarska organizacija je na primer v minulem letu ustvarila 100 milijonov dohodka. V tem znesku znašajo osebni dohodki (plače iz minulega leta, povečane za zneske določene z zveznim družbenim planom za povišanje plač v l. 1957 kakor tudi za višino prispevka proračunom, ki ga bo treba plačati letos) 40 milijonov. Od ostanka dohodka, ki znaša 60 milijonov, se izloči za družbene inve-

sticijske sklade polovica, to je 30 milijonov oziroma v odstotkih 30 odstotkov od skupno ustvarjenega dohodka. Občinski ljudski odbor lahko zadolži gospodarsko organizacijo, da mora iz dohodka izločiti v svoje sklade največ 30 odstotkov.

S predpostavko, da bo gospodarska organizacija letos ustvarila 120 milijonov dohodka, bo izdvojila za družbene investicijske sklade 30 odstotkov tega zneska, to je 36 milijonov, v svoje sklade, če je občina določila isti odstotek izločitve, pa prav tako 36 milijonov. Ostanek 48 milijonov lahko gospodarska organizacija v celoti uporabi za razdelitev na osebne dohodke delavcev in uslužbencev.

Končni rezultat je naslednji:

1956	1957
60 milijonov	66 milijonov
300	270
200.000	245.000
16.667	20.416

sticijske sklade polovica, to je 30 milijonov oziroma v odstotkih 30 odstotkov od skupno ustvarjenega dohodka. Občinski ljudski odbor lahko zadolži gospodarsko organizacijo, da mora iz dohodka izločiti v svoje sklade največ 30 odstotkov.

S predpostavko, da bo gospodarska organizacija letos ustvarila 120 milijonov dohodka, bo izdvojila za družbene investicijske sklade 30 odstotkov tega zneska, to je 36 milijonov, v svoje sklade, če je občina določila isti odstotek izločitve, pa prav tako 36 milijonov. Ostanek 48 milijonov lahko gospodarska organizacija v celoti uporabi za razdelitev na osebne dohodke delavcev in uslužbencev.

ZAKON O EKSPROPRIACIJI

Na svojem februarjemskem zasedanju je zvezna ljudska skupščina sprejela novi zakon o ekspropriaciji. Od dosedanjega se novi zakon ne razlikuje samo po pogojih, pod katerimi je mogoče ekspropriirati zemljišče v zasebni lasti, temveč tudi po postopku, ki je potreben za odlok o ekspropriaciji, in po načinu, kako se določi višina nadomestila.

Po novem zakonu zemljišča ni mogoče ekspropriirati, dokler se predhodno v posebnem postopku pravomočno ne ugotovi, da je splošni interes, da se na tem zemljišču zgradi določen objekt. Če je odobren investicijski program za zgraditev objekta, zaradi katerega se predlaga ekspropriacija, ni potrebno sprejemati posebnega odloka o obstoju splošnega interesa, to je, tedaj se bo šlo, da obstaja.

Odlok o ekspropriaciji sprejme upravni organ okrajnega ljudskega odbora, ki je pristojen za finančne posle. Proti njegovemu odloku je možna pritožba na višji organ, proti odločbi druge stopnje pa je mogoče vložiti upravno tožbo.

Odlok o nadomestilu sprejme posebna (Nadaljevanje na 13. strani)